

खण्ड (घ)

(नियम १२ को उपनियम (२) संग सम्बन्धित)

बालीका रैथाने,स्थानीयजातहरुको दर्ताको लागिआवश्यक

प्रस्तावना

१. बाली : अलैंची
२. जात /चलन चल्तिकानामहरु : डम्बरसाई
३. राष्ट्रिय जीन बैंक बाट प्राप्त स्थायी (Acc. number NGRC 08564)
४. बालीको छोटो ईतिहास :(Brief History)

उत्पत्तिकाबारेमा

नेपालमा यस जातको अलैंचीको खेती पूर्वी नेपालको भोजपुर जिल्लामा करिव १७० वर्ष अघि देखि सुरु भएको देखिन्छ । भोजपुर जिल्लाको अरुण गाउँपालिकाको सोर्याङमा यसको खेती व्यापक रुपमा गरीएको छ । अन्य जिल्लाहरुको औल इलाकामा त्यहीबाट यसको खेती प्रसार भएको पाइन्छ ।

महत्वका बारेमा

- कम प्रयोग भैरहेको, अन्नबाली राम्ररी नफस्टाउने, पानीको स्रोत भएको, बढी चिस्यान, सेपिलो, ओसिलो, छायापने, कम गहिरो माटो भएको,माटोमा प्रशस्त मात्रामा प्रांगारिक पदार्थ भएको जग्गाहरुमा अलैंची खेती सफलतापूर्वक गर्न सकिने ।
- ग्रामिण कृषकहरुको आय आर्जनमा सघाउने नगदे बाली जसले गर्दा वसाइँ - सराइ कार्य रोकन र गरिवी न्यूनीकरण गर्न मद्दत पुग्दछ ।
- निर्यातमुखी बाली भएकोले विदेशी मुद्रा आर्जन हुन्छ । निर्यात गर्ने क्रमका बिभिन्न मूल्य श्रृङ्खलामा रोजगारीको सृजना हुन जान्छ ।
- पहाडी भेगमा सधैंभरि खोस्रिदा खनजोत गरिदा, अन्नबाली खेती गरिदा माटो वगेर खेर जाने गर्छ । तर अलैंची खेती गरिदा माटो नवग्ने र भू-संरक्षणमा सघाउने हुँदा यसलाई “ वातावरण मैत्री ” बाली पनि भन्ने गरिन्छ । विभिन्न खाद्य परिकारहरु (पुलाउ, माछा, मासु, विर्यानी, मिठाई, केक, विस्कुट) बनाउदा स्वादिलो र वास्नादारयुक्त बनाउनमा मसलाको रुपमा प्रयोग गरिन्छ । त्यस्तै उच्च कोटीको पेय पदार्थ मदिरामा समेत यसको प्रयोग भएको पाइन्छ ।
- औद्योगिक बाली हुनाले मसला उद्योग संचालन गर्न सकिने ।
- श्रम तथा रोजगारमूलक बाली ।

- अलैंची टिपेर फाले लाँकाबाट चटाइ, ढकिया लगायत विभिन्न सामाग्री बनाइ आम्दानी बढाउन सकिन्छ ।
- दमखोकी, अम्लपित्त, वाथरोग, वायुगोला, शक्तिवर्धक, र रक्तसोधनको लागि आयुर्वेदिक औषधि बनाउनमा समेत यसको प्रयोग गरिन्छ ।

अन्य केहीभएमा

डम्बरसाई जातको अलैंची अन्य जातको अलैंचीको तुलनामा बढी मिठो तथा स्वादिलो हुन्छ । अन्य जातको तुलनामा यसले बढी भाउ पाउने गरेको छ।

रंग,रूप,दानाआदि)

अरु जातको अलैंची भन्दा यो होचो हुन्छ र कम भ्याडगिन्छन् । यसका पात ठाडा र छोटो हुन्छन् । पातका नसा केही माथि उठी प्रष्ट देखिन्छन । डाँठको रंग फिका हरियो हुन्छ । भदौमा पाक्ने यस जातका फलको आकार ठूलो, फलभिन्न धेरै दाना र तौल बढी भएको पाइएको छ ।

६.बालीको हालको अवस्था(अवस्था के हो ठिक लगाउने)

धेरै घरधुरीले धेरै जग्गामा खेतीगरिहेको	√धेरै घरधुरीले थोरै/थोरैजग्गामा खेतीगरिहेको
थोरै घरधुरीले धेरै जग्गामा खेतीगरिहेको	थोरै घरधुरीले थोरैजग्गामा खेतीगरिहेको

७. बाली /जातको विशेषचारित्रिक गुणहरु - (Morphological Characteristics)

७.१ पातको आकार प्रकार रंग

यस जातको पातको रंग हरियो तथा डोलो खालको हुन्छ । पातहरु डाँठको तल्लो भागदेखि माथि सम्मनै हुन्छ । पातका नसाहरु प्रष्ट देखिन्छ। पातको औषत लम्बाइ ४४.५ सेमी चौडाइ ७.५ सेमी। औषतमा प्रति सरा १० वटा पातहरु रहेका हुन्छन।

७.२ फुलको रंग पहेलो

७.३ कोशावाफलवादानाको आकार प्रकार रंग आदि फलको रंग कलेजी तथा कोशा गोलो आकारको हुन्छ ।

७.४ अन्यकुनै विशेषभएमा फल स्वादिलो हुने।

८. बाली /जातको बाली प्रणालीसंग सम्बन्धित गुणहरु (Agronomical Characteristics)

८.१ बोटको औषतउचाई (से.मी) ७९ सेमी देखि १३५ सेमी, औषत १०९.२ सेमी

८.२ ५० प्रतिशतफुलफुल्ने समय (रोपेको दिनबाट)

गानो छुट्याएर रोपेको बोट २९० दिन

विउबाट तयार गरेको विरुवा ६५५ दिन

८.३ बालीपाक्ने समय(रोपेको दिनबाट)

गानो छुट्याएर रोपेको बोट ३८० दिन

विउबाट तयार गरेको विरुवा ७५५ दिन

८.४प्रतिबोट थुंगा संख्या २ देखि ४ वटा थुंगा

प्रति थुंगा २५ देखि ४५ क्यापसुल औषतमा ३१ । प्रति क्यापसुल लम्बाइ २.८९ सेमी तथा व्यास २.४ सेमी रहेको छ। शुख्खा क्यापसुलको तौल १.०५ ग्राम रहेको पाइन्छ।

८.५प्रति क्यापसुल/दाना संख्या २७ देखि ८५ औषत ५९ वटा विउ

८.६औषतउत्पादन(के.जी प्रती रोपनीवा कठठा) ३५ किलो प्रति रोपनी

८.७ सो बाली/जातको खेती भैरहेको क्षेत्रफल १५०० हेक्टर

८.८ सो बाली/जातको खेतीको लागिउपयुक्त क्षेत्र

- क्षेत्रको उचाई (Altitude Range) मी. ६०० देखि १२०० मिटर

- अन्य यस्तो विशेष गुण खास केही नभएको

- Table 1: Morphological characteristics of proposed varieties of large cardamom evaluated at ARS, Pakhribas, 2074/75

SN	Characteristics	Dambarsai
1	Plant height (cm)	122.20
2	Plant vigor	Vigorous
3	Pseudo-stem diameter (cm)	6.5 cm x 2.5 cm
4	Rhizome color	Pinkish red
5	No. of leaves/tiller	9.9 No of leaves higher at tiller tip portion
6	Leaf size	longer
7	Leaf length (cm)	48.90
8	Leaf width (cm)	8.20
9	Leaf thickness	leathery
10	Leaf shape	lanceolate (Sward)

11	Leaf surface	smooth shiny
12	Leaf color	Light green
13	Leaf pubescence	Glabrous on both surfaces with acuminate apex
14	Leaf venation	invisible
15	Leaf orientation	Erect

Table 2: Specific characteristics of large cardamom

Growth habit	: Perennial herbaceous and shade loving plant (Sciophyte) having subterranean rhizomes, which gives rise to leafy shoots and spikes
Rhizome	: Dull red color
Stem	: Pseudo-stem (tiller), leafy shoots
Stem color	: Maroonish to greenish and pinkish
Plant height	: 1.5 to 3.0 m
Leaf	: Leaf blade oblong lanceolate, glabrous, base rounded or cuneate, apex long cuspidate
Ligule	: Membranous, apex rounded, emarginate; petiole absent or nearly so on proximal leaves
Leaf color	: Green or dark green
Leaf pubescence	: Glabrous
Inflorescence	: Dense spike on a short peduncle
Flowering sequence	: Acro-petal sequence
No of flowers/spike	: 40 to 50 flower buds
Pollination	: Crosspollinated by bumble bees
Flower types	: Bisexual, zygomorphic, hetero-stylic (pin type) flowers
Flowers color	: Yellow, white with blue stripes and yellow borders
Capsule (fruit)	: Tri-locular many seeded capsule
Capsule shape	: Globule with ten undulate wings
Capsule color	: Reddish brown to dark pink, purple
Skin	: Rough, dried, wrinkly, tough paper like skin
Seed	: Seed numerous held by viscous sugary pulp
No of seeds/capsule	: 16 to 50
Seed color	: Whitish in immature stage and dark brown to black in mature stage
Flavor/aroma	: Strong-flavored, pungent, fresh, woody, smoky aroma
Essential oil	: 2-3% rich in cineole
Plant parts used	: Dried capsules
Medicinal uses	: Carnative, stomachic, diuretic and cardiac stimulant properties.

- Capsules: 20-25 mm long; oval to globule shape
- Cardamom oil: (3% of essential oil rich in cineole)

Table 3: Botanical characteristics of large cardamom

Plant	Sub-terranean rhizome and several leafy shoots
Tillers	15 to 140 tillers/bush/plant/clump
Plant height	1.7 to 2.6 m

Leaves	Distichous, simple, linear and lanceolate, glabrous on both sides with a prominent mid-rib
Leaf number	9 to 13/tiller
Inflorescence	Condensed spike on a short peduncle
Flowers	Bracteate, bisexual, zygomorphic, epigynous, and cuspidate
Perianth	Yellowish, differentiated into calyx, corolla and anther crest
Pollination	Cross-pollinated
Flower number	40–50/spike, open in the acropetal sequence
Flowering season	March-April at lower altitude & June-July at higher altitude
Pollinator	Bumble bees
Spike	10-15 capsules
Capsules	Round or oval shaped, tri-locular with many seeds
Capsule color	Reddish brown to dark pink
Seeds	Whitish (immature) & dark grey to black (maturity)
Harvesting	August-September at lower altitude & October-December at higher altitude

Table 4: Agronomical characteristics of proposed varieties of large cardamom evaluated at ARS, Pakhribas, 2074/75

SN	Characteristics	Dambarsai
1	No of mature & new tillers/bush	33
2	Tiller diameter (mm)	11.0
3	Tiller color	Light maroonish
4	Tiller bearing	higher
5	Spike length (cm)	45
6	Capsule shape	Long, Thick ,
7	Fresh capsule color	Maroon
8	Cured capsule color	Brownish Pink
9	Capsule length	2.62
10	Capsule diameter	1.17
11	Capsule weight (g)	1.048
12	100 capsule weight (g)	76

Table 5: Capsule characters of large cardamom

SN	Characters	Dambarsai
1	Capsule shape	Long, Thick
2	Capsule wrinkleless	High
3	Capsule color	Brownish Pink
4	Seed color	Dark Brown
5	Seed size/Shape	Bold/Irregular
6	Inner color of Rind/Peel	Medium Pinkish
7	100 seed weight (g)	1.59
8	100 capsule weight (g)	76

८.१०. खेतीप्रविधिबारे जानकारी - हावापानी, माटो, बीउ दर, रोप्ने समय, मलखाद, गोडमेल, बालीभिन्नाउने समय, रोग कीरा)

२.१ हावापानी :

यसको खेती समुद्रसतह देखि ६०० मिटर देखि १२०० मिटर सम्म गर्न सकिन्छ। यसको लागि उपयुक्त तापक्रम १०-३० डिग्री सेल्सियस हुने पहाडी क्षेत्र हो। अलैंची खेतीले बढी आद्रता भएको स्थान मन पराउँछ। ९० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी सापेक्षिक आद्रता भएमा राम्रो मानिन्छ। तर कम आद्रता भए पनि खेती नहुने भने होइन। वर्षा जति धेरै भयो त्यती राम्रो हुन्छ। उचित निकासको व्यवस्था हुनु नितान्त जरुरी छ। वार्षिक सरदर वर्षा १६०० देखि ५००० मिलीमिटर हुने स्थानमा यसको व्यवसायिक खेती गरिन्छ। कुल वर्षा भन्दा पनि यसको फैलावट बढी महत्वपूर्ण हुन्छ। अलैंचीलाई वार्षिक २०० दिन वर्षा भएमा अन्यन्त राम्रो हुन्छ। यसले बढी हुरी वतास सहन सक्दैन। त्यस्तै तुसारो तथा हिउँ पनि यस बालीले सहन सक्दैन।

माटो: अलैंची खेती हल्का अम्लिय (४.५ -६.५ सम्म पि.एच. मान भएको) माटोमा राम्रो हुन्छ। पि.एच.मान ४.५ भन्दा कम भएमा बिरुवा राम्रोसंग नसप्रने तथा मर्ने हुन्छ। पि.एच. मान ६.० भन्दा कम भएमा *Fusarium* वर्गको दुसीले बढी सताउदछ। पानी नजम्ने, दोमट माटो, प्रशस्त प्रांगारिक पदार्थ भएको स्थानमा धेरै वर्षसम्म वगान टिकीरहन सक्दछ। फस्फोरस र पोटासको मात्रा मध्यम तथा नाइट्रोजनको मात्रा अधिक भएको माटो राम्रो हुन्छ। चिम्ट्याइलो रातो माटोमा पानी जम्ने, वर्षातमा पहिरो जान सक्ने तथा वर्षा नभई पानी कम हुँदा माटो कक्रक्क पर्ने हुँदा यसलाई राम्रो मानिदैन।

रेखांकन, बिरुवा रोप्ने, गोडमेल र सिंचाइ

अलैंची बिरुवा रोप्न, जग्गाको तयारी गर्दा सबभन्दा पहिले छाहारी पहिला देखि भएको स्थान हो वा नयाँ छाहारी बोट लगाउनु पर्ने हो त्यसलाई मध्यनजर राख्नु पर्दछ। यदि छाहारी बोट नयाँ लगाउनु पर्ने हो भने बिरुवासार्नु भन्दा १-२ वर्ष अगाडि छाहारी बोट लगाउने त्यस पछि मात्र बिरुवासार्ने तयारी कार्य गर्नु उपयुक्त हुन्छ। बिरुवासार्ने तयारी कार्यमा सबभन्दा पहिला जमिनको सफाइ गर्नु पर्दछ। जमिनको सफाइ कार्य गर्दा अनावश्यक रहेका बोट बिरुवाहरु फडानी गर्ने, छाहारी बोट बाक्लो भएमा ठिक मिलाउने तथा पुराना अलैंचीका ठुटा वुटाहरु भएमा जरै देखि उखेली जलाउने वा पुर्ने कार्य गर्नु पर्दछ अन्यथा ती बोटहरुले रोग तथा कीराहरु फैलाउन सक्दछन्। जमिनको सफाइ गरीसके पछि २.०x २.० मिटरको दुरीमा खाडल खन्ने स्थान नाप जांच गरी किला गाडी राख्नु पर्दछ। उपरोक्त अनुसारको दुरीमा बिरुवा लगाउनु भन्दा ४५ दिन अगावै खाडल खन्नु पर्दछ। १५ दिन सम्म खाडल खुला राखी बिरुवालगाउनु भन्दा १ महिना अगाडि मनसुनी वर्षा अगाडिनै खाडल पुरी बीच भागमा किला गाडी छाड्नु पर्दछ। ३० से.मि. x ३० से.मि. x ३० से.मि. (लम्बाइxचौडाइ x गहीराइ) को खाडल खन्नु पर्दछ। यदि जमिन निकै कडा छ भने गहीराइ ४५ से.मि. सम्म बनाउनु आवश्यक हुन्छ। खाडल खन्दा १५ से.मि. माथि सतहको माटो अलग र त्यसभन्दा गहीराइको माटो

अलग बनाइ राख्नु पर्दछ । सतहको माटोमा प्रति खाडल ८-१० के.जी. कुहिएको कम्पोष्ट मलको साथमा तोरी र नीमको पीनाको मिश्रण २०० ग्रामका दरले दिनु राम्रो हुन्छ ।

बिरुवा रोप्ने

बिरुवा रोप्नु अगाडि दुसीनासक विषादीको भोलमा (डाइथेन एम ४५ प्रति लिटर पानीमा २.५ ग्राम मिसाएर तयार गर्ने) बिरुवाको जरा २०-३० मिनेट डुवाएर ओभानो बनाइ रोप्नु पर्दछ । एक महिना अगाडि पुरेर राखेको खाडलमा प्रति खाडल ३ बिरुवा त्रिकोण आकारमा रोप्नु पर्दछ । १ हेक्टर जमिनको लागि सरदर १२००० वटा बिरुवा आवश्यक पर्दछ। बिरुवा ५-८ से.मि. सम्म गहिरो गरेर रोप्नु उपयुक्त हुन्छ ।

गोडमेल :

अलैंचीमा मनसुन वर्षा सुरु हुनासाथ भार, बुट्यानहरु प्रशस्त आउदछन । भार बुट्यानले खाद्यप्रदार्थमा प्रतिस्पर्धा गर्नुका साथै रोग कीराहरुलाई वासस्थान प्रदान गर्दछ । यसले हावाको संचार र प्रकाशमा समेत रोकवट गर्दछ । वर्षा सुरु भएपछि पानी जम्ने हुन्छ । पानी जमेमा जराको श्वास प्रश्वास प्रक्रियामा अबरोध पुगी अक्सिजनको कमी हुन्छ । जसले गर्दा बिरुवा कमजोर भई उत्पादनमा ह्रास आउने, पाना कुहिने हुन्छ । तसर्थ वर्षासुरु हुनासाथ भारपात हटाउने साथै पानी निकासको प्रबन्ध मिलाउनु पर्दछ ।

मलखाद प्रयोग

अलैंचीलाई प्राय गरेर प्रांगारिक मल मात्र दिने चलन छ । प्रांगारिक मल वर्षको एक पटक अलैंची टिपेपछि दिनु उपयुक्त हुन्छ । अलैंचीको भ्याडमा मलखाद दिंदा जरालाई कम चोटपटक लाग्ने गरी भ्याडको वरिपरि साधारण खोस्रिएर मल राखी माटो तथा पातपतिंगरले छोप्नुपर्दछ । सुख्खा समयमा मलखाद प्रयोग गर्नु हुदैन । प्रति भ्याड करिव ८ देखि १० किलो राम्रो संग पाकेको गोबर वा कम्पोष्ट मल एक पटकमा दिनु पर्दछ । रासायनिक मल भने सिंचाइ को राम्रो सुविधा भएको स्थानमा मात्र दिनु उपयुक्त हुन्छ । प्रति भ्याड १०, १५, १० ग्राम नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोट्यास दिनु पर्दछ । नाइट्रोजनको आधा भाग र फस्फोरस र पोट्यासको पुरै भाग अलैंची टिपाइ पछि प्रांगारिक मलसंगै र आधा भाग नाइट्रोजन, फूल फुल्नु अगावै दिनु पर्दछ ।

सिंचाइ

अलैंचीको बिरुवाले सुख्खा र सुष्क हावापानी मन पराउदैन । लगातार २ महिना सम्म पानी नपाएमा अधिकांस बिरुवा मर्दछ । तसर्थ अलैंचीलाई आवश्यक मात्रामा पर्याप्त पानी दिनुपर्दछ ।

जमिनको मोहडा, छापो तथा छाहारीको व्यवस्था र प्राकृतिक वर्षाले सिंचाइ को आवश्यकता निर्धारण गर्दछ । अलैंची बालीको लागि जेठ असारबाट असोज महिना सम्म प्राकृतिक वर्षा भैरहने

हुनाले सिंचाइ को आवश्यकता पर्दैन । अन्य समयमा आवश्यकता हेरी हप्ताको २ पटक सम्म सिंचाइ दिनु पर्दछ ।

बाली भित्राउने

यो जातको अलैंची श्रावण १५ देखि - भाद्र १५ सम्ममा पाकी सक्दछ । अलैंचीको दाना भित्रको बियाँ खैरोबाट कालोमा परिणत भएपछि अलैंची टिप्न सकिन्छ । अलैंची टिप्दा छुरीले थुंगाको फेद, जुन पानासंग जोडिएको हुन्छ, राम्ररी काटी टिप्नु पर्दछ । थुंगा काट्दा अन्य टुसा पाना, लाक्रालाई चोट पुऱ्याउन हुदैन । टिपेको थुंगालाइ ३-४ दिन गुम्ट्याएर छोड्याएर भट्टिमा सुकाउनु पर्दछ।

रोग किरा

रोग अलैंचीमा छिर्के तथा फुर्के जस्ता भाइरस जन्य रोग लाग्ने गरेकोमा हाल विउबाट विरुवा उत्पादन गरी रोपण कार्यबाट यो रोगको प्रकोप निकै कम भएको छ । यसको लागि विरुवा भाइरस रहित बनाउन अलैंची विकास केन्द्र फिक्कल इलाममा तन्तु प्रजनन विधिबाट विरुवा उत्पादन सुरु गरीएको छ । दुसी जन्य रोगहरुमा गानो कुहिने, बगान डड्ने, फल नपाक्ने, वेर्ना कुहिने जस्ता रोग लाग्ने गरेता पनि बगानको नियमित सरसफाइ, दुसी नासक विषदीको प्रयोगबाट क्षतीको न्यूनीकरण तथा उपचार गर्न सकिन्छ।

किराहरु

खासगरी गवारो, भुसिल किरा, लाहि, थ्रिप्स र खुम्रे किराले यसमा दुख दिने गरेता पनि यसको जैविक तथा रसायनिक दुवै विधिबाट नियन्त्रण गर्न सकिन्छ ।

८.११ उत्पादन / उत्पादकत्व (प्रति रोपनीवा कठठा) ३० किलो प्रति रोपनी

८.१२ बाली प्रणाली

छहारी दिने रुख खासगरी उत्तीसको छहारीमा यसको खेती कृषि वन प्रणालीमा गरीन्छ ।

८.१३ सो बालीजातको उपउत्पादन (Bi-products) र त्यसको महत्व केहीभएमा....

बाली लिएपछि

- अलैंची टिपेर फाल्ने लाँक्राबाट चटाइ, ढकिया लगायत विभिन्न सामाग्री बनाइ आम्दानी बढाउन सकिन्छ ।
- छोडाएर बाँकी रहेको थुंगा तथा लाक्राहरुबाट कम्पोष्ट मल बनाउन सकिन्छ ।

९.० विशेष पोषण, औषधिय, व्यापारिक, सामाजिक, सांस्कृतिक गुण तथा पहिचानहरुको बिस्तृत विवरण

- दमखोकी, अम्लपित्त, वाथरोग, वायुगोला, शक्तिवर्धक, र रक्तसोधनको लागि आयुर्वेदिक औषधि बनाउनमा समेत यसको प्रयोग गरिन्छ ।
 - आयुर्वेदिक र यूनानी चिकित्सामा घाँटी दुखेको, फोक्सोमा अवरोध रहेको, आँखाको ढकनी/पलक(Eye-lid) सुन्निएको, पाचन प्रणालीमा गडबडी, फोक्सोको क्षयरोग आदिको उपचार गर्न अलैंचीको प्रयोग गरिन्छ । अरव देशहरूमा चिया र कफी बनाउन तथा युरोपियन देशहरूमा उच्चकोटिको मदिरा तयार गर्न टिन्चर र कफी बनाउन अलैंचीको प्रयोग गरिन्छ (Ravindran& Pillai, 2012) ।
- (नोट : माथिकाविवरणहरूको लागि कम्तीमा १० जना कृषकको खेत बारीबाट १ सिजन अध्ययन गरि लिएको तथ्यांकलाई टेबल बनाई पेश गर्नु पर्नेछ) साथै २०-२५ जना कृषकसंग छलफल गरि उल्लेखितविवरणहरू पेश गर्नु पर्नेछ)

१०. बीउविजनको संरक्षण र बीउउत्पादन तथा आपूर्तीको अवस्था

- संरक्षण गर्ने संस्था : अलैंची विकास केन्द्र फिक्कल, इलाम
- बीउउत्पादन गर्ने संस्था : कंचनजंघा अलैंची कृषि सहकारी संस्था अरुण गा पा २ चम्पे भोजपुर
- उपलब्ध हुन सक्ने परिमाण : २०० किलो सम्म
- उपलब्ध हुने स्थान : अरुण गापा २ चम्पे भोजपुर
- श्रोत बीउ उपलब्ध हुने तरिका मोवाइल सम्पर्क

११. बालीजात दर्ता गर्नुको उद्देश्य (ब्यावसायिक, संरक्षण.....आदि)

जातिय संरक्षण तथा पहिचानको लागि

१२. माथि उल्लेखित बुँदा ५ मा आधारित भएर खिचिएका फोटाहरू

१३. यो जात दर्ताको लागि आवेदन दिएको पत्रको बोधार्थ जानकारी नजिकको कृषि प्रसार र कृषि अनुशन्धानका कार्यालयहरूमा पठाउनु होला

१४. कृषकहरूले यो जातका सम्बन्धमा दिएका प्रतिक्रिया समेटिएको २-५ मिनेट सम्मको भिडियो क्लिप

१५. तथ्यांक लिने ब्यक्तिको विवरण :

नाम: सन्तोष थापा

पद : बाली संरक्षण अधिकृत

ठेगाना अलैंची विकास केन्द्र फिक्कल इलाम

फोन ०२७ ५४०९३२

Email : alaichibikash033@gmail.com

मिति २०७६।०९।०१

१६.विवरण पेशगर्ने संस्थावाव्यक्तिको विवरण छाप आदि

नाम: पदम प्रसाद अधिकारी

ठेगाना अलैंची विकास केन्द्र फिक्कल इलाम।

फो.न ०२७ ५४०१३२, ९८५२६८०९६७**Email : alaichibikash033@gmail.com**

मिति २०७६।०९।०१

❏